

« زن و مطالعات خانواده »

سال دهم - شماره سی و نهم - بهار ۱۳۹۷

ص ص: ۱۳۳-۱۵۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۹/۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۲۴

رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه

ابراهیم نخشی پور^۱

دکتر داود ابراهیم پور^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر مطالعه رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه بود. روش تحقیق، توصیفی - همبستگی و جامعه آماری تحقیق کلیه مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه در سال ۱۳۹۵ بود که تعداد آن‌ها بر ۱۱۰۷ نفر بالغ می شد. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۲۸۵ نفر برآورد شد و به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه است. برای اندازه گیری میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی از پرسشنامه محقق ساخته و برای اندازه گیری میزان سازگاری زناشویی از پرسشنامه اسپاینر و تامپسون (۱۹۷۶) استفاده گردید. روایی و پایایی مجدد پرسشنامه توسط داوران تأیید شد و پایایی پرسشنامه‌ها به وسیله آزمون آلفای کرونباخ تأیید گردید. برای پرسشنامه‌های حضور و فعالیت در فضای مجازی ۰/۸۲ و سازگاری زناشویی ۰/۸۴ به دست آمد. داده‌های پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس نتایج پژوهش، میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه منفی و معنی داری دارد.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، سازگاری زناشویی، روابط مجازی، مراکز مشاوره

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی؛ تبریز - ایران

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی؛ تبریز - ایران (نویسنده مسوول) ebrahimpoord@iaut.ac.ir

مقدمه

در جوامع انسانی، خانواده به گروهی از افراد گفته می‌شود که با یکدیگر از طریق هم‌خونی، تمایل سببی و یا مکان زندگی مشترک وابستگی دارند (اعزازی، ۱۳۸۹: ۲۰). خانواده از ارکان عمده و نهادهای اصلی هر جامعه است که می‌تواند نیازهای مادی، عاطفی، تکاملی و همچنین نیازهای معنوی انسان‌ها را برطرف کند. این واحد اجتماعی مبدأ بروز عواطف انسانی و کانون صمیمانه‌ترین روابط و تعاملات بین فردی است. اهمیت خانواده به اندازه‌ای است که سلامت و بالندگی هر جامعه را وابسته به سلامت و رشد خانواده‌های آن می‌دانند و هیچ یک از آسیب‌های اجتماعی، فارغ از تأثیر خانواده پدید نیامده است (ساروخانی، ۱۳۹۳: ۱۳۴). استمرار حیات خانواده و عملکرد صحیح آن از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرد، که سازگاری زناشویی یکی از مهم‌ترین آن‌هاست.

آمار روزافزون طلاق نشان می‌دهد که موضوع ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی از مهمترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام و وحدت خانواده و در نتیجه ایجاد کانونی است که نه تنها نمی‌تواند نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی اعضای خود را برآورده سازد، بلکه باعث بروز آشفتگی روانی، ناراحتی‌ها و مشکلات روانی در اعضا می‌شود و سلامت روانی آن‌ها را به خطر می‌اندازد. امروزه عوامل مختلفی در زندگی زناشویی ناسازگاری و اختلال در روابط عاشقانه و صمیمی زوجها را فراهم می‌آورد (نظری و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۴۵). شهر ارومیه نیز مانند سایر مناطق کشور، با رشد پدیده طلاق به ویژه در سال‌های اخیر مواجه بوده است، بر اساس آمار رسمی اعلام شده از سوی اداره کل ثبت احوال آذربایجان غربی در سال آماری ۱۳۹۵ به ازای ۸۳۹۶ ازدواج ثبت شده، ۲۰۶۵ مورد طلاق در این شهر به ثبت رسیده است (سالنامه آماری اداره کل ثبت احوال آذربایجان غربی، ۱۳۹۵) که آمار نگران‌کننده‌ای است و لزوم توجه و چاره‌جویی علمی و کارشناسی در باب این مساله را می‌طلبد. نقش ناسازگاری زناشویی به عنوان یکی از دلایل مهم در شکل‌گیری پدیده طلاق بر کسی پوشیده نیست. با توجه به گسترش و فراگیری پدیده طلاق در سال‌های اخیر و اهمیت سازگاری زناشویی در تداوم حیات خانواده، این حوزه تحقیقاتی از سوی پژوهشگران مورد توجه زیادی واقع شده است. در این میان از عوامل مختلفی به عنوان عوامل موثر بر سازگاری زناشویی نام برده می‌شود. با دگرگون شدن بسترهای زندگی اجتماعی و خانوادگی در عصر حاضر، نمی‌توان از نقش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی از جمله اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی بر روابط درون خانوادگی و سبک زندگی افراد غافل ماند. چرا که حضور و فعالیت در اینترنت و فضای مجازی به یکی از نیازهای روزانه افراد جامعه مبدل شده است.

امروزه با آسان شدن برقراری ارتباط از طریق تلفن و نامبر و اینترنت و ... دیگر زحمت دیدارها و ملاقات‌هایی که در گذشته منشأ تبلور احساسات و عواطف بین افراد می‌شد کم شده است و این محدودیتی

است که ابزارهای ارتباطی (رسانه‌ها) در جامعه ایجاد نموده‌اند. رسانه‌ها به مرور به درون خانواده راه می‌یابند و بر ساخت آن تأثیر می‌گذارند. کازنو معتقد است: رسانه‌ها به دو صورت اعتقادات ما را دگرگون می‌سازند. اول، وسوسه مقاومت‌ناپذیر رسانه‌های همگانی است که ما را به نوعی گرفتار می‌کند و به مشارکت می‌کشاند. دوم، سیل اطلاعاتی است که به وسیله رسانه‌ها جاری می‌شود و اگر همه را هم باور نکنیم ولی به مرور از برخی اعتقادات خود دست برمی‌داریم. رسانه‌ها و خاصه اینترنت با ورود به خانواده همه نوع روابط، حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌ها و ... را تغییر می‌دهند. تغییرات محسوس در نقش‌ها و تکالیف و انتظارات افراد در خانواده‌ها نشانگر این است که ورود رسانه‌ها بر فرهنگ و ارزش‌ها و هنجارهای موجود تأثیر گذاشته است. ورود رسانه‌ها، انتظارات نقش‌ها را در خانواده دگرگون نموده است (آقابابایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۸-۲).

امروزه بسیاری از افراد میزان قابل توجهی از اوقات روزانه‌شان را صرف حضور و فعالیت در فضای مجازی و به ویژه شبکه‌های اجتماعی می‌کنند. که این خود آن‌ها را از پرداختن به بسیاری از امور روزمره و ملزومات زندگی واقعی باز می‌دارد. گذشته از این، یکی از اهداف و امکانات شبکه‌های اجتماعی مجازی برقراری ارتباط با طیف وسیعی از افراد با دیدگاه‌ها و پایگاه‌های فرهنگی مختلف است و افراد از آن‌ها به عنوان وسایل ارتباطی استفاده می‌کنند. انسان موجودی اجتماعی است و برقراری ارتباط با دیگران یکی از ویژگی‌های آدمی به شمار می‌رود. اما در بسیاری از فرهنگ‌ها، پس از شکل‌گیری زندگی زناشویی، به برقراری ارتباط زوجین با افراد مختلف و به ویژه ارتباط با جنس مخالف (فارغ از نوع، میزان و کیفیت ارتباط) با دیدی محتاطانه و متفاوت نگریسته می‌شود.

شواهد بیان‌گر آن است که منشأ شمار زیادی از ناسازگاری‌ها و فروپاشی‌های خانوادگی، تردید طرفین در مورد حوزه ارتباطات شخصی و نحوه برقراری ارتباط با دیگران از سوی طرف مقابل است. لذا با توجه به مطالبی که بیان شد، چنین به نظر می‌رسد که میان میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل ارتباط وجود داشته باشد. از بررسی پژوهش‌های انجام گرفته و با توجه به تأثیراتی که فضای مجازی و اینترنت بر تمامی ارکان زندگی اجتماعی گذاشته است، چنین به نظر می‌رسد که خانواده و سازگاری زناشویی زوجین نیز از این تأثیرات بی‌نصیب نباشد. با این وجود بر سر کیفیت ارتباط بین اینترنت و سازگاری زناشویی میان صاحب‌نظران و اندیشمندان اختلاف نظرهایی نیز وجود دارد. با توجه به مطالبی که بیان شد، مسأله اصلی تحقیق حاضر شکل گرفت. بنابراین هدف اصلی از انجام تحقیق، یافتن پاسخی مناسب به این سؤال است که: آیا بین میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه وجود دارد؟

مبانی نظری

هابرماس در نخستین اثر خود «تحول ساختاری حوزه عمومی» با فرمول‌بندی تازه‌ای از مفهوم شناخته شده حوزه عمومی از طریق مطالعه تحولات جوامع بورژوا لیبرال اروپایی در قرون هفدهم و هجدهم میلادی، نقشی مؤثر و مثبت برای رسانه‌های گروهی در رشد و تقویت حوزه عمومی در مراحل اولیه آن قائل شد (نوذری، ۱۳۸۹).

«گستره همگانی» یا حوزه عمومی مجموعه‌ای است از کنش‌ها و نهادهای فرهنگی که البته کارکرد غیرفرهنگی یعنی نقش‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی نیز می‌یابند. این کارکردها جنبه عمومی یا همگانی دارند که در بهترین حالت از نفوذ نیروها و نهادهای دولتی، مستقل و مصون هستند. گستره همگانی، فضای اظهار نظر، مکالمه، مباحثه و چاره‌جویی در مسائل همگانی است. هر کس بالقوه حق و قدرت شرکت در این فضا را دارد و باز به گونه‌ای نظری و آرمانی، برای هیچ کس امتیازی نسبت به دیگران در این فضا نیست (رزاقی، ۱۳۸۵).

از نظر هابرماس استفاده از اینترنت، زمینه‌های ارتباطاتی را بسط داده و همچنین گسست داده است. در حالی که تحلیل هابرماس از اینترنت، مبهم و دوپهلوست، شماری از پژوهشگران در باب نظریه حوزه‌های عمومی چندگانه، به ملاک‌های بنیادینی اشاره کرده‌اند که اگر قرار است اینترنت به مثابه حوزه عمومی عمل کند این ملاک‌ها باید برآورده شوند. به عنوان مثال دهلیبرگ استدلال می‌کند که برای در نظر گرفتن اینترنت به عنوان یک حوزه عمومی، باید شش ملاک در نظر گرفته شود: استقلال از دولت و قدرت اقتصادی، معاوضه و نقد مدعیات اخلاقی - کاربردی قابل نقد، بازتاب‌پذیری، نقش‌پذیری آرمانی، صداقت و دربرگیری استدلالی و برابری. از منظر دیدگاه پست مدرن به افکار عمومی چندپاره، می‌توان به یک آینده خوش‌بینانه از اینترنت به مثابه یک حوزه عمومی دست یافت. از این رهگذر فضای سایبر به یک جهان مجازی تبدیل می‌شود و محل‌های خاص در این دنیای دیجیتال، شبیه به کافه‌های قرن هجدهم اروپای مرکزی قلمداد می‌شوند که عرصه فیزیکی برای ایجاد انجمن‌های فکری که هابرماس، حوزه عمومی بورژوا می‌نامد، ایجاد می‌گردد. در این چارچوب، علی‌رغم تحول ساختاری در جامعه، آگاهی‌های پراکنده می‌توانند در فضای سایبر، در مباحثات فکری و انتقادی شرکت بجویند. باید اشاره کرد که حوزه عمومی به بیان هابرماس، در حالی که دسترسی آزاد را فراهم می‌سازد، شمار زیادی از مردم را نمی‌تواند مجاب به مشارکت نماید. حوزه‌های عمومی اینترنت - بنیاد نیز دورنمای شرکت همه کاربران در گفتگوی بامعنا را نشان نمی‌دهد. در پژوهش حاضر از مفهوم گستره همگانی هابرماس به عنوان مبنای چارچوب نظری در حوزه اینترنت و فضای مجازی و تاثیر آن بر عرصه‌های خصوصی زندگی و به طور خاص زندگی خانوادگی استفاده شده است.

اسپانیر (۱۹۷۶) سازگاری زناشویی را فرایندی تعریف می‌کند که پیامدهای آن با میزان اختلافات مشکل آفرین زوج‌ها، تنش‌های بین فردی، اضطراب فردی، رضایت زوجها از یکدیگر، انسجام و به هم پیوستگی آنها و هم‌فکری درباره مسائل مهم زناشویی مشخص می‌شود. اسپانیر و کولی (۱۹۷۶) با مرور مطالعات سازگاری زناشویی از دهه ۱۹۲۰ تا دهه ۱۹۷۰ دریافته‌اند که این پدیده فرایندی پویاست که ممکن است در هر نقطه ای از زمان روی یک پیوستار از کاملاً سازگار تا ناسازگار ارزیابی شود. به این ترتیب سازگاری زناشویی مفهومی چندبعدی است که نسبت به رضایت زناشویی از ویژگی‌های عینی‌تری برخوردار است. براساس بررسی‌های به عمل آمده، سازگاری زناشویی دارای چهار مؤلفه اصلی رضایت دوتایی، توافق دوتایی، همبستگی دوتایی، و بیان محبت‌آمیز است. توافق دونفری، میزان موافقتی است که زوجها در مورد موضوعات مهمی نظیر اداره کردن امور مالی خانواده و اتخاذ تصمیمات مهم دارند. همبستگی دونفری، به این موضوع اشاره دارد که چند وقت یکبار یک زوج همراه هم درگیر فعالیت‌های مشترک می‌شوند و ابراز محبت نیز مربوط به این است که چند وقت یکبار زوجها به یکدیگر ابراز عشق و علاقه می‌کنند و بالاخره رضایت دونفری، میزان شادمانی در روابط و همچنین فراوانی تعارضات تجربه شده در رابطه را پوشش می‌دهد (یارمحمدیان و دیگران، ۱۳۹۰). در تحقیق حاضر نیز از شاخص‌های مورد نظر اسپانیر برای سنجش میزان سازگاری زناشویی جامعه مورد تحقیق استفاده شده است.

پیشینه موضوع

- جهانی و مهدی‌پور (۱۳۹۴) تحقیقی را با عنوان رابطه شبکه‌های مجازی با هویت اجتماعی و سبک زندگی نوین در بین دانشجویان علوم پزشکی زاهدان انجام دادند. داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است و نشان می‌دهد که میزان استفاده از رسانه‌های خارجی نسبت به رسانه‌های داخلی بیشتر و استفاده از آنها، بر میزان پذیرش سبک زندگی نوین موثر است و با افزایش مصرف رسانه‌ها، هویت اجتماعی شرکت کنندگان نیز تقویت می‌شود.

- جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴) در تحقیقی رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی با رضایت زناشویی و تعارضات زناشویی، را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد بین مولفه‌های موضوعات شخصی، روابط جنسی و جهت‌گیری مذهبی و تعارض زناشویی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی رابطه مثبت معنادار و بین مؤلفه‌های ارتباط زناشویی، حل تعارض و رضایت زناشویی با شبکه‌های اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی ۶۹ درصد توانایی پیش بینی رضایت زناشویی

و تعارضات زناشویی را دارد. در نتیجه می‌توان بیان نمود که استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تأثیر منفی بر نهاد خانواده داشته باشد و تعارض ذاتی را برای زوجین به وجود آورد.

- زارع‌نژاد و فضیلت‌پور (۱۳۹۴) رابطه بین شبکه‌های اجتماعی نوین با کیفیت زندگی زناشویی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج آزمون همبستگی نشان داد که بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی وایبر در کیفیت زندگی زناشویی کاربران رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت هرچه زوجین از شبکه‌های اجتماعی نوین بیشتر استفاده می‌کنند به همان میزان کیفیت زندگی زناشویی‌شان کاهش می‌یابد.

- پرتو (۱۳۹۴) تحقیقی را تحت عنوان تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی فضای مجازی (اینترنت و تلفن همراه) و شبکه‌های تلویزیونی خارج از کشور (ماهواره) بر میزان رضایت، سازگاری و صمیمیت زناشویی دانشجویان متأهل انجام داد. نتایج مبین آن است که استفاده از شبکه‌های اجتماعی اینترنت، موبایل و شبکه‌های تلویزیونی خارج از کشور (ماهواره) رضایت، سازگاری و صمیمیت زناشویی را تهدید می‌کند، اما هنگامی که گروه‌های استفاده کننده از شبکه‌های تلویزیونی با آن‌هایی که استفاده نمی‌کنند مقایسه شدند، مشخص شد استفاده از شبکه‌های ماهواره بیشترین تأثیر را در کاهش رضایت، سازگاری و صمیمیت زناشویی دارد.

- خدامرادی و دیگران (۱۳۹۳) در تحقیقی بررسی میزان تأثیر استفاده از فضای مجازی بر ارزش‌های خانواده، معلمان مقطع متوسطه سازمان آموزش و پرورش استان ایلام را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که: (۱) ارزش‌های خانوادگی در میان افرادی که از فضای مجازی استفاده می‌کنند و افرادی که استفاده نمی‌کنند، متفاوت است. (۲) این ارزش‌ها در میان استفاده‌کنندگان از فضای مجازی، متناسب با طول زمان استفاده (روزانه، هفتگی، ماهانه)، متفاوت است. (۳) ارزش‌های خانوادگی افرادی که از فضای مجازی استفاده می‌کنند، با توجه به نوع استفاده از فضای مذکور متفاوت است.

- مرآتی و دیگران (۱۳۹۱) در تحقیقی به بررسی آسیب‌های حضور در محیط مجازی برای دختران، پرداختند. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که تهدید هویت دختران، اعتیاد اینترنتی، فرهنگ پذیری از طریق اینترنت، درگیری در عشق‌های مجازی و سوءاستفاده‌های جنسی، تهدیدات جدی برای کاربران دختر می‌باشد.

- آقابابایی و دیگران (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان اینترنت و روابط خانوادگی نشان دادند که رابطه معنی داری بین استفاده از اینترنت و کاهش فعالیت‌های روزانه وجود دارد. بین استفاده از اینترنت و بی‌اعتمادی والدین نسبت به فرزندان رابطه وجود دارد. بین استفاده اینترنت و ارتباطات چهره به چهره رابطه معنی داری وجود دارد. بین استفاده از اینترنت و کناره‌گیری اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. استفاده جوانان از اینترنت باعث کاهش فعالیت‌های اجتماعی مؤثر می‌گردد و رابطه معناداری بین این دو متغیر وجود دارد.

- بشیر و افراسیابی (۱۳۹۱) در تحقیقی به مطالعه شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان: به مطالعه بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایرانیان پرداختند. میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و نحوه اختصاص وقت به سایر فعالیت‌های اجتماعی ارتباط وجود داشته و بیشتر پاسخ دهنده‌گان اذعان کرده‌اند که به دلیل استفاده بیش از حد از اینترنت برای فعالیت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی مورد اعتراض سایر اعضای خانواده واقع شده‌اند. همچنین میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی با مقوله‌هایی نظیر نحوه ارتباط با جنس مخالف و شیوه محاوره‌های اعضا در محیط بیرونی ارتباط وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان ارتباط وجود دارد.
- کفاشی (۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان بررسی تأثیر اینترنت بر ارزش‌های خانواده به این نتیجه دست یافت که بین متغیرهای دسترسی دانشجویان به اینترنت، محیط تعاملی، فضای صمیمیت، روابط احساسی، وارد شدن دانشجویان در بحث و مناظره گروهی، پذیرفته شدن آن‌ها در محیط تعاملی اینترنتی، احساس رضایت از گمنام بودن در اینترنت، میزان اطلاع خانواده در مورد استفاده فرزندان از محیط‌های اینترنتی و متغیر وابسته ارزش‌های خانواده، رابطه آماری معکوس وجود دارد.
- نظری و سلیمانیان (۱۳۸۶) نیز در تحقیق خود نتیجه گرفتند رضایت زناشویی زوج‌های هر دو شاغل بیشتر از زوج‌های یکی شاغل است. در سایر مقیاس‌های رضایت زناشویی یعنی ارتباط عاطفی، ارتباط جهت دار، پرخاشگری، مسایل مالی، مسایل جنسی تفاوت معناداری مشاهده نشد.
- هالوی و والتین (۲۰۱۵) شواهد پژوهشی را در تأیید نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری نگرش‌های نوجوانان درباره ملیت‌های گوناگون عرضه کرده‌اند. آنان در پژوهشی گسترده از نوجوانان خواستند توصیف‌های خود را از کشورشان و کشورهای دیگر و مردم آن‌ها، از طریق ایمیل، برای یکدیگر بفرستند. نتایج نشان داد منابع دانش و توصیف‌های نوجوانان درباره ملیت‌ها، در بیشتر موارد تصاویر دریافت شده از طریق رسانه‌ها، به ویژه مجموعه‌های تلویزیونی و فیلم‌های سینمایی، بوده است.
- اریک (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای نشان داد که بین میزان استفاده از اینترنت و تنهایی و انزوا، رابطه معناداری وجود دارد. به این معنا هر چه فرد، بیشتر به اینترنت وابسته می‌شود، ارتباط وی با اجتماع و دیگران کمتر می‌شود.
- دآن‌هام (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای به بررسی دشواری در تنظیم هیجان و تأثیر آن در رضایت زناشویی و فرایند صمیمیت بر روی آمریکایی‌های آفریقایی تبار پرداخت. نمونه شامل ۲۶۴ فرد ۱۳۲ (زوج متاهل) بود. نتایج نشان داد که هم در زنان و هم در مردان دشواری در تنظیم هیجانی با رضایت زناشویی و صمیمیت ایمن

رابطه منفی داشت. همچنین نتایج حاکی از آن بود که صمیمیت ایمن، رضایت زناشویی و مهارت‌های هیجانی را میانجی‌گری می‌کند.

- میرجیان و کوردو (۲۰۰۷) رابطه میان مهارت‌های هیجانی، صمیمیت و رضایت زناشویی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که مهارت‌های هیجانی می‌تواند به طور پایا در روابط میان همسران و رضایت زناشویی موثر باشد. همچنین مهارت‌های هیجانی رابطه معنی‌داری با صمیمیت و رضایت زناشویی دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه در سال ۱۳۹۵ بودند که تعداد آن‌ها بالغ بر ۱۱۰۷ نفر می‌باشد. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۲۸۵ نفر برآورد شد و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق، پرسشنامه می‌باشد. برای جهت اندازه‌گیری سازگاری زناشویی از پرسشنامه اسپاینر و تامپسون (۱۹۷۶) و برای اندازه‌گیری میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی پرسشنامه توسط استاد راهنما و چند نفر از استادان جامعه‌شناسی و علوم ارتباطات اجتماعی تایید شد. و پایایی پرسشنامه‌ها توسط آلفای کرونباخ تایید شد که به ترتیب برای پرسشنامه‌های سازگاری زناشویی ۰/۸۴ و برای میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی ۰/۸۲ به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده شد.

یافته‌ها

توزیع نمونه آماری دانشجویان بر حسب جنسیت نشان داد که ۵۲/۷ درصد آن‌ها از جنسیت مرد و ۴۷/۳ درصد از جنسیت زن بوده‌اند. از لحاظ سنی، ۱۳ درصد نمونه آماری کمتر از ۳۰ سال، ۲۹/۳ درصد ۳۱ تا ۳۵ سال، ۳۱/۲ درصد ۳۶ تا ۴۰ سال، ۱۴/۹ درصد ۴۱ تا ۴۵ سال و ۱۱/۶ درصد بالای ۴۵ سال داشته‌اند. همچنین از لحاظ تحصیلات، ۱۳/۹ درصد تحصیلات دیپلم، ۲۰/۸ درصد تحصیلات فوق دیپلم، ۵۴/۹ درصد تحصیلات کارشناسی و ۱۰/۴ درصد تحصیلات کارشناسی اشد و بالاتر داشته‌اند.

شاخص‌های آمار توصیفی میانگین و انحراف استاندارد برای متغیرهای تحقیق و مؤلفه‌ها در جدول (۱) آمده است.

جدول (۱): شاخص‌های آماری متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	بیشینه	کمی‌نه	دامنه تغییرات
حضور و فعالیت در فضای مجازی	۳/۷۰	۰/۱۲۴	۴/۰۵	۳/۴۸	۰/۵۷
رضایت زوجین	۳/۱۸	۰/۰۸۴	۳/۵۶	۳/۰۷	۰/۴۹
همبستگی زوجین	۳/۴۴	۰/۰۹۸	۳/۷۳	۳/۳۱	۰/۴۲
توافق زوجین	۳/۳۱	۰/۰۷۲	۳/۶۴	۳/۲۱	۰/۴۴
ابراز محبت	۲/۵۸	۰/۲۵۱	۳/۲۰	۱/۷۷	۱/۴۳
سازگاری زناشویی	۲/۱۹	۰/۲۵۶	۳/۲۱	۱/۷۱	۱/۵۰

همان‌طور که در جدول (۲) و نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (K-S Test) مشاهده می‌شود سطوح معنی‌داری آزمون از سطح خطای ۰/۰۵ بزرگتر است ($sig > 0/05$) یعنی اینکه توزیع متغیرهای پژوهش با اطمینان ۹۵ درصد نرمال می‌باشد و فرضیه صفر آزمون (فرض نرمال بودن) تایید می‌شود. بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتریک جهت آزمون فرضیات استفاده کرد.

جدول (۲): نتایج آزمون کولموگروف-اسمی‌رنوف

متغیر	آماره کولموگروف-اسمی‌رنوف Z	سطح معنی داری (sig)
حضور و فعالیت در فضای مجازی	۰/۱۶۶	۰/۲۰۰
رضایت زوجین	۰/۱۲۶	۰/۱۵۴
همبستگی زوجین	۰/۵۱۷	۰/۰۹۷
توافق زوجین	۰/۵۰۱	۰/۰۷۴
ابراز محبت	۰/۶۵۴	۰/۰۸۸
سازگاری زناشویی	۰/۸۳۲	۰/۰۵۷

فرضیه اصلی

میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه دارد.

سازگاری	۰/۰۰۲	۰/۱۵۹	مقدار ثابت	۲/۴۵۲	۰/۱۶۷	-	۱۴/۶۹۰	۰/۰۰۰
زناشویی			حضور و فعالیت در فضای مجازی	-۰/۲۳۳	۰/۰۴۵	-۰/۳۹۸	-۵/۱۷۶	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه فرعی اول

میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان رضایت زوجین در بین مردان و زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه دارد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با رضایت زوجین مراجعین در جدول (۵) آمده است، همان طور که مشاهده می شود ضریب همبستگی حضور و فعالیت در فضای مجازی با رضایت زوجین $-0/276$ می باشد که سطح معنی داری آزمون همبستگی پیرسون از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می باشد ($Sig < 0/05$) یعنی اینکه با اطمینان ۹۵ درصد حضور و فعالیت در فضای مجازی با رضایت زوجین مراجعین در بین مردان و زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه منفی و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه فرعی اول با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می گردد.

جدول (۵): نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و

فعالیت در فضای مجازی با رضایت زوجین

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی پیرسون	Sig (سطح معنی داری)
حضور و فعالیت در فضای مجازی	رضایت زوجین	-۰/۲۷۶	۰/۰۰۱

نتایج مدل رگرسیون خطی برای بررسی میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعین در جدول (۶) آمده است، آزمون آنالیز واریانس (ANOVA) نشان می دهد که مدل رگرسیون خطی در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد ($Sig < 0/05$) یعنی اینکه تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعان در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد. ضریب تعیین برای مدل رگرسیونی بیان می کند که حضور و فعالیت در فضای مجازی $7/6$ درصد تغییرات رضایت زوجین مراجعان را تبیین کرده است. ضریب رگرسیون (استاندارد شده) برای تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعان $-0/276$ می باشد یعنی اینکه با افزایش یک انحراف معیار حضور و فعالیت در فضای مجازی، میزان رضایت زوجین مراجعین به اندازه $0/276$ انحراف معیار کاهش می یابد. آماره t با مقدار $-3/426$ برای ضریب رگرسیون

تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعین در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد (Sig < ۰/۰۵) پس نتایج مدل رگرسیون خطی نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعین تأثیر منفی دارد.

جدول (۶): مدل رگرسیون خطی برای میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین

متغیر وابسته	ANOVA		ضریب تعیین	متغیر مستقل و مقدار ثابت	ضریب رگرسیون استاندارد نشده	خطا ی معیار	ضریب رگرسیون استاندارد شده	t	سطح معنی داری
	F	sig							
رضایت زوجین	۷۳۸	۰/۰۰۱	۰/۰۷۶	مقدار ثابت	۲/۶۳۶	۰	۰	۱۱/۱۶۲	۰/۰۰۰
	۱۷			حضور و فعالیت در فضای مجازی	-۰/۲۱۸	۰	۰	-۳/۴۲۶	۰/۰۰۱

آزمون فرضیه فرعی دوم

میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان همبستگی زوجین در بین مردان و زنان

متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه دارد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با همبستگی زوجین مراجعین در جدول (۷) آمده است، همان طور که مشاهده می شود ضریب همبستگی حضور و فعالیت در فضای مجازی با همبستگی زوجین $-۰/۳۶۷$ می باشد که سطح معنی داری آزمون همبستگی پیرسون از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می باشد (Sig < ۰/۰۵) یعنی اینکه با اطمینان ۹۵ درصد حضور و فعالیت در فضای مجازی با همبستگی زوجین مراجعین مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه منفی و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه فرعی دوم با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می گردد.

جدول (۷): نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با همبستگی

زوجین			
متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
حضور و فعالیت در فضای مجازی	همبستگی زوجین	پیرسون -۰/۳۶۷	۰/۰۰۰

نتایج مدل رگرسیون خطی برای بررسی میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعین در جدول (۸) آمده است، آزمون آنالیز واریانس (ANOVA) نشان می‌دهد که مدل رگرسیون خطی در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می‌باشد ($\text{sig} < 0/05$) یعنی اینکه تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعین در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می‌باشد. ضریب تعیین برای مدل رگرسیونی بیان می‌کند که حضور و فعالیت در فضای مجازی ۱۳/۵ درصد تغییرات همبستگی زوجین مراجعین را تبیین کرده است. ضریب رگرسیون (استاندارد شده) برای تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعین -۰/۳۶۷ می‌باشد یعنی اینکه با افزایش یک انحراف معیار حضور و فعالیت در فضای مجازی، میزان همبستگی زوجین مراجعین به اندازه ۰/۳۶۷ انحراف معیار کاهش می‌یابد. آماره t با مقدار $-4/700$ برای ضریب رگرسیون تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعین در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می‌باشد ($\text{sig} < 0/05$) پس نتایج مدل رگرسیون خطی نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعین تأثیر منفی دارد.

جدول (۸): مدل رگرسیون خطی برای میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین

متغیر وابسته	ANOVA		ضریب	متغیر مستقل و مقدار ثابت	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب رگرسیون استاندارد شده	t	سطح معنی داری
	sig	F							
همبستگی	۰/۰۰۰	۲۲/۰۸۷	۰/۱۳۵	مقدار ثابت	۲/۲۶۹	۰/۱۹۶	-	۱۱/۶۰۱	۰/۰۰۰
زوجین				حضور و فعالیت در فضای مجازی	-۰/۳۶۸	۰/۰۵۳	-۰/۳۶۷	-۴/۷۰۰	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه فرعی سوم

میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان توافق زوجین در بین مردان و زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه دارد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با توافق زوجین در جدول (۹) آمده است، همان طور که مشاهده می شود ضریب همبستگی حضور و فعالیت در فضای مجازی با توافق زوجین $-0/228$ می باشد که سطح معنی داری آزمون همبستگی پیرسون از سطح خطای ۵ درصد کوچک تر می باشد ($\text{sig} < 0/05$) یعنی اینکه با اطمینان ۹۵ درصد حضور و فعالیت در فضای مجازی با توافق زوجین در بین مردان و زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه منفی و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه فرعی سوم با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می گردد.

جدول (۹): نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با توافق زوجین

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
حضور و فعالیت در فضای مجازی	توافق زوجین	$-0/228$	$0/006$

نتایج مدل رگرسیون خطی برای بررسی میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین در جدول (۱۰) آمده است، آزمون آنالیز واریانس (ANOVA) نشان می دهد که مدل رگرسیون خطی در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد ($\text{sig} < 0/05$) یعنی این که تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد. ضریب تعیین برای مدل رگرسیونی بیان می کند که حضور و فعالیت در فضای مجازی ۵/۲ درصد تغییرات توافق زوجین مراجعین را تبیین کرده است. ضریب رگرسیون (استاندارد شده) برای تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین $-0/228$ می باشد یعنی این که با افزایش یک انحراف معیار حضور و فعالیت در فضای مجازی مراجعین، میزان توافق زوجین آن ها به اندازه $0/228$ انحراف معیار کاهش می یابد. آماره t با مقدار $-2/784$ برای ضریب رگرسیون تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد ($\text{sig} < 0/05$) پس نتایج مدل رگرسیون خطی نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین تأثیر منفی دارد.

جدول (۱۰): مدل رگرسیون خطی برای میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین

متغیر وابسته	ANOVA		ضریب تعیین	متغیر مستقل و مقدار ثابت	ضریب رگرسیون استاندارد نشده	خطای معیار استاندارد شده	ضریب t	سطح معنی داری
	F	sig						
توافق زوجین	۷/۷۵۳	۰/۰۰۶	۰/۰۵۲	مقدار ثابت	۱/۸۷۵	۰/۱۷۲	۱۰/۹۱۱	۰/۰۰۰
				حضور و فعالیت در فضای مجازی	-۰/۴۵۹	۰/۱۶۵	-۰/۲۲۸	۰/۰۰۶

آزمون فرضیه فرعی چهارم

میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان ابراز محبت در بین مردان و زنان متاهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه دارد.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با ابراز محبت مراجعین در جدول (۱۱) آمده است، همان طور که مشاهده می شود ضریب همبستگی حضور و فعالیت در فضای مجازی با ابراز محبت ۰/۳۰۱- می باشد که سطح معنی داری آزمون همبستگی پیرسون از سطح خطای ۵ درصد کوچک تر می باشد ($\text{sig} < 0/05$) یعنی اینکه با اطمینان ۹۵ درصد حضور و فعالیت در فضای مجازی با ابراز محبت مراجعین مراکز مشاوره شهر ارومیه رابطه منفی و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه فرعی چهارم با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می گردد.

جدول (۱۱): نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه حضور و فعالیت در فضای مجازی با ابراز محبت

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
حضور و فعالیت در فضای مجازی	ابراز محبت	-۰/۳۰۱	۰/۰۰۰

نتایج مدل رگرسیون خطی برای بررسی میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت مراجعان در جدول (۱۲) آمده است، آزمون آنالیز واریانس (ANOVA) نشان می دهد که مدل رگرسیون خطی در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشند ($\text{sig} < 0/05$) یعنی اینکه تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت در سطح خطای ۵ درصد معنی دار می باشد. ضریب تعیین برای مدل رگرسیونی بیان می کند که حضور و فعالیت در فضای مجازی ۹/۱ درصد تغییرات ابراز محبت مراجعین را تبیین کرده است. ضریب

رگرسیون (استاندارد شده) برای تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت مراجعین $0/301 -$ می باشد یعنی اینکه با افزایش یک انحراف معیار حضور و فعالیت در فضای مجازی، میزان ابراز محبت مراجعان به اندازه $0/301$ انحراف معیار کاهش می یابد. آماره t با مقدار $3/766 -$ برای ضریب رگرسیون تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت مراجعین در سطح خطای 5 درصد معنی دار می باشد ($sig < 0/05$) پس نتایج مدل رگرسیون خطی نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت مراجعان تأثیر منفی دارد.

جدول (۱۲): مدل رگرسیون خطی برای میزان تأثیر حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت

متغیر وابسته	ANOVA		ضریب تعیین	متغیر مستقل و مقدار ثابت	ضریب رگرسیون استاندارد نشده	خطای معیار استاندارد شده	ضریب رگرسیون	t	سطح معنی داری
	F	sig							
ابراز محبت	۱۴/۱۸۴	۰/۰۰۰	۰/۰۹۱	مقدار ثابت	۱/۶۵۴	۰/۱۲۹	-	۱۲/۸۲۱	۰/۰۰۰
در فضای مجازی				حضور و فعالیت	-۰/۶۲۱	۰/۱۶۵	-۰/۳۰۱	-۳/۷۶۶	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی تحقیق حاضر مطالعه رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه بود. نتایج بررسی فرضیه اصلی نشان داد حضور و فعالیت در فضای مجازی بر سازگاری زناشویی مراجعان تأثیر منفی دارد. این یافته ها با یافته های دیگر محققان جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴)، زارع نژاد و فضیلت پور (۱۳۹۴) و پرتو (۱۳۹۴) همخوانی دارد. در تبیین این یافته ها می توان گفت که اینترنت، تداوم دستاوردهای بشری در عرصه تکنولوژی می باشد. یکی از نگرانی هایی که همواره در باره تکنولوژی های نوین وجود دارد، نحوه تعامل و چگونگی استفاده از آن است؛ مفهومی که اغلب از آن به عنوان فرهنگ استفاده از تکنولوژی یاد می شود. از آنجا که اینترنت نوعی تکنولوژی وارداتی محسوب می شود از یک سو، برای جامعه ایرانی تازه و بیگانه است لذا بسیاری از آسیب هایی که به زندگی زناشویی وارد می کند از ناآشنایی و استفاده نادرست از آن حاصل می شود. از سوی دیگر، اینترنت فناوری است که تولید محتوا و سیاست های آن از سوی کشورهای طراح و پردازنده آن هدایت می شود. لذا طبیعی است که این کشورها از طریق آن درصدد تبلیغ و القای فرهنگ خود و نفی دیگر فرهنگ ها باشند. جوامعی که از جوانب مختلف فرهنگی، دینی، اقتصادی، اجتماعی و از جمله نهاد خانواده با جامعه اسلامی و

ایرانی تفاوت‌های فاحشی دارند. لذا چنین تفاوت‌هایی می‌توانند آسیب‌های زیادی را در زمینه زندگی خانوادگی و سازگاری زناشویی وارد آورند. همچنین، اینترنت و دنیای مجازی (گذشته از تاثیرات مثبت یا منفی) با سهمی که از زندگی روزمره کاربران را در اختیار گرفته است و با درهایی که به روی افراد در زمینه‌های مختلف و غیرقابل دسترس گذشته گشوده است، تغییرات زیادی را در فضای ذهنی و تجارب عینی افراد ایجاد کرده، که در بسیاری از موارد این تغییرات با آنچه که در گذشته به عنوان معیارهای سلامت خانواده و سازگاری زناشویی مورد قبول واقع شده بود، تفاوت دارد و یا آن‌ها را دگرگون ساخته است. لذا به نظر می‌رسد که در چنین شرایطی نوعی آشفتگی و خلأ حاصل از نبود معیارهای متناسب با شرایط جدید به وجود می‌آید و تا زمانی که توافق جمعی بر سر این معیارها و پذیرش شرایط جدید صورت نگیرد می‌تواند زمینه‌های بروز تعارض و ناسازگاری زناشویی را برای زوجین فراهم سازد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی اول نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر رضایت زوجین مراجعان تأثیر منفی دارد. چنین یافته‌هایی با یافته‌های دیگر محققان جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴)، زارع‌نژاد و فضیلت‌پور (۱۳۹۴) و پرتو (۱۳۹۴) هماهنگ می‌باشد. در توجیه این یافته می‌توان گفت که رضایت زناشویی انطباق بین وضعیت موجود با وضعیت مورد انتظار در بین زوجین است (شاه سیاه و دیگران، ۱۳۸۹). با ورود زوجین به فضای مجازی، از یک سو از میزان زمانی که آن‌ها در کنار هم به سر می‌برند کاسته می‌شود و از سوی دیگر، نحوه حضور و نوع فعالیت هر یک از آن‌ها در فضای مجازی می‌تواند تبعات مختلفی به دنبال داشته باشد که ممکن است با وضعیت مورد انتظار آن‌ها تفاوت زیادی داشته باشد. لذا، میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی می‌تواند میزان رضایت زوجین را تحت تأثیر قرار دهد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر همبستگی زوجین مراجعان تأثیر منفی دارد. این یافته‌ها با یافته‌های دیگر محققان جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴)، زارع‌نژاد و فضیلت‌پور (۱۳۹۴) و پرتو (۱۳۹۴) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مطابق تعریف، همبستگی دو نفری، به این موضوع اشاره دارد که چند وقت یک‌بار یک زوج همراه هم درگیر فعالیت‌های مشترک می‌شوند (یارمحمدیان و دیگران، ۱۳۹۰). حضور و فعالیت در فضای مجازی (صرف نظر از نوع فعالیت) فرصت درگیر شدن در فعالیت‌های مشترک در دنیای واقعی را از آن‌ها گرفته و یا تاحد زیادی محدود خواهد کرد و این خود می‌تواند زمینه‌های تضعیف همبستگی دونفری و بروز ناسازگاری زناشویی را به وجود آورده و یا آن را تشدید کند.

نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر توافق زوجین تأثیر منفی دارد. چنین نتایجی با یافته‌های دیگر محققان جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴)، زارع‌نژاد و فضیلت

پور (۱۳۹۴) و پرتو (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. در توجیه این یافته‌ها می‌توان گفت که توافق دو نفری، میزان موافقتی است که زوجها در مورد موضوعات مهمی نظیر اداره کردن امور مالی خانواده و اتخاذ تصمیمات مهم دارند (هاستون و می‌لز، ۲۰۰۴). در فضای مجازی از یک سو، به دلیل جذابیت و تنوع بسیار زیادی که در سایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی مختلف وجود دارد و از سوی دیگر، به دلیل حجم بسیار زیاد اطلاعاتی که فرد در مدت زمان کوتاهی دریافت می‌کند، دچار سردرگمی و نوعی بحران شناختی خواهد شد که می‌تواند معیارهای پیشین توافق زناشویی را به چالش کشیده و یا آن‌ها را دگرگون سازد و بنابراین، سبب عدم توافق و ناسازگاری در روابط زناشویی شود.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی چهارم نشان داد که حضور و فعالیت در فضای مجازی بر ابراز محبت مراجعان تأثیر منفی دارد. این یافته‌ها با یافته‌های دیگر محققان جعفرزاده داشبلاغ و دیگران (۱۳۹۴)، زارع نژاد و فضیلت‌پور (۱۳۹۴) و پرتو (۱۳۹۴) همخوانی دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که ابراز مهر و محبت و اظهار عشق و علاقه به طرف مقابل، یکی از پیش شرط‌های برقراری و تداوم روابط گرم و صمیمانه بین زوجین می‌باشد. با ورود بیش از حد افراد به دنیای مجازی، از میزان وقت و زمانی که ممکن بود به ابراز محبت و عشق و علاقه بین طرفین اختصاص داده شود، کاسته خواهد شد و این به نوبه خود باعث شکاف عشقی و عاطفی در بین زوجین خواهد شد که تبعات ناگوار زیادی را به همراه دارد. از سوی دیگر، بر اساس یافته‌های پژوهش اکثر افراد در دنیای مجازی وقت خود را در شبکه‌ای اجتماعی می‌گذرانند؛ یعنی جاهایی که امکان برقراری ارتباط با افراد مختلف و از جمله جنس مخالف وجود دارد، که ممکن است این روابط به دنیای واقعی نیز کشیده شود. لذا به این نوع وقت‌گذرانی و برقراری ارتباط، از سوی هر یک از زوجین با بدگمانی و نگاهی همراه با تردید نگریسته می‌شود که می‌تواند به تضعیف مهر و محبت طرفین بینجامد و زمینه‌های بروز ناسازگاری زناشویی را فراهم آورد.

با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان سازگاری زناشویی در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، به مدیران و مسؤولان ذی‌ربط در مراکز مشاوره شهر ارومیه پیشنهاد می‌شود در زمینه آموزش آشنایی با اینترنت، آموزش سواد رسانه‌ای، فرهنگ استفاده از اینترنت، نحوه استفاده صحیح از اینترنت، برقراری ارتباط با افراد ناشناس در دنیای مجازی، شناخت منابع اطلاعاتی و ... از طریق کلاس‌های آموزشی، کتاب، شبکه‌های اجتماعی و ... تلاش نمایند و از این طریق میزان سازگاری زناشویی زوجین را ارتقا دهند. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان رضایت زوجین در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، مدیران و مسؤولان ذی‌ربط در مراکز مشاوره شهر ارومیه بایستی در جهت آشنا ساختن زوجین با مزایا و آسیب‌های دنیای مجازی، اهداف رسانه‌ها، شناخت تفاوت‌های

فرهنگی و دستیابی به رضایت زناشویی بر اساس مبانی فرهنگی خودی تلاش نمایند و از این طریق میزان رضایت زناشویی زوجین را افزایش دهند. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان همبستگی زوجین در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، به مدیران و مسؤولان ذیربط در مراکز مشاوره شهر ارومیه پیشنهاد می‌شود در زمینه تقویت سواد رسانه‌ای زوج‌ها، آموزش مهارت‌های زناشویی، توانمندسازی روان‌شناختی زوجین، آموزش همبستگی زناشویی، درگیر ساختن زوجین در فعالیت‌های مشترک و کمک به زوجین در جهت دستیابی به رضایت زناشویی بکوشند و از این طریق زمینه‌های رضایت زناشویی زوجین را فراهم سازند. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان توافق زوجین در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، به مدیران و مسؤولان ذیربط در مراکز مشاوره شهر ارومیه پیشنهاد می‌شود در جهت آموزش مهارت‌های دستیابی به توافق در زمینه‌های مختلفی همچون اداره امور مالی، عاطفی خانواده، فرزندان و از جمله در زمینه اینترنت و نحوه استفاده از آن تلاش نمایند و از این طریق میزان توافق و سازگاری زناشویی زوجین را افزایش دهند. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مبنی بر رابطه میزان حضور و فعالیت در فضای مجازی با میزان ابراز محبت در بین مردان و زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر ارومیه، به مدیران و مسؤولان ذیربط در مراکز مشاوره شهر ارومیه پیشنهاد می‌شود در جهت ترویج فرهنگ استفاده از اینترنت و فضای مجازی، آموزش مهارت‌های ابراز عشق و محبت، آموزش نقش و تاثیر ابراز محبت در زندگی زناشویی، تشویق زوجین به اختصاص دادن زمان بیشتر به ابراز محبت و ... بکوشند و بدین شیوه زوجین را در زمی نه ابراز محبت بیشتر و رسیدن به سازگاری زناشویی بالاتر یاری نمایند.

Reference

- Aghababaei, Azizollah ; bagheri, Soheila: bagheri Mahbobi(1391): **internet and family relationship: the first cybernet and social damage** : Tehran , cooperation , work and social welfare ministry.
- Dunham, S. M. (2008). **Emotional skillfulness in African American marriage: intimate safety as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction**. Dissertation of Doctor of Philosophy, University of Akron.
- Ezazi, shahla, (1389), **family sociology: Emphasis on the role , structure and function of family in contemporary era: Roshangaran and woman studies**: Tehran

- Eric J. Moody, B (2004). Internet Use and Its Relationship to Loneliness, *Journal of Cyber, Psychology & Behavior*. Published in Volume: 4 Issue 3: July 5, 2004.
- Hollowey, L. Sarah, and Gill Valentine (2015). 'Croked hats and Coronation Street: British and Newzealand Children's Imaginative Geographies of the Other, *Childhood*, Vol. 7, No. 3.
- Huston, T.L., & Melz, H. (2004). The case for (promoting) marriage: The devil is in the details. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 943-958. Allan, W, and Blackburn, Richards, (1989). **Managing Organizational Behavior**. Irwin, Inc: 239-240
- Jaffarzadeh Dashbolagh, Hassan; bidari kowichi, Mohammad Hosseinzadeh Yazdan; Samadifard, Hamidreza (1394) **relationship between the application of social networks and marriage satisfaction and marriage contradictions; national psychological conference, social damages management: chaharbahr**, Islamic azad university, chaharbahr, branch
- Mirgain, S.A., and Cordova, J.V. (2007). Emotion skills and marital health: The association between observed and self-reported emotion Skills, intimacy and marital satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26(9):983_1009.
- Nazari, Alimohammad (1392). **concepts of couple treatment and family**: Tehran, Nashar Elm
- Parto, Zahra (1394), **effect of cyber social net. (internet and mobile) and foreign T.V channels (sattellite) application on te satis faction and adaption of marriage of mamed students**: M.A thesis of Islamic azad university, Rasht branch
- Sarokhani, bagher (1393): **an introduction on family sociology**: Tehran, Soroush.
- Spanier, G.B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.
- Spanier, G.B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.
- Tonge, B., Brereton, A., Kiomall, M., Mackinnon, A. (2006). Effects on parental mental health of an education and skills training program for young children

with autism: A randomized controlled trial. **Journal of the American academy of child and adolescent psychiatry**, 45(5):561-569.

Zarezadeh Hamide; Fazilatpour, Masood (1394); **the relationship between, new social network and living quality of marriage**; national psychological conference and social damage management; chaharbahr, Islamic azad university, chaharbahr branch.

